

Nr 68

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om gränstullsamarbete med annan stat, m. m.

I en den 6 november 1959 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 180, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att *dels* antaga vid propositionen fogat förslag till lag om gränstullsamarbete med annan stat;

dels ock godkänna den propositionen bifogade den 28 oktober 1959 avslutade överenskommelsen mellan Sverige och Norge angående gränstullsarbete.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

Mot bakgrunden av en efter rekommendation av Nordiska rådet tillkommen överenskommelse med Norge angående gränstullsamarbete — innebärande samverkan i fråga om tullkontroll och tullklarering av trafiken med nämnda land — föreslås en lag om gränstullsamarbete med annan stat. Lagen upptar de bestämmelser som erfordras för att tulltjänst i viss utsträckning skall kunna utföras av det ena landets tulltjänstemän på det andra landets område. Då gränstullsamarbete kan ifrågakomma även med annat land än Norge, har lagen utformats som en fullmaktslag. Avsikten är, att Kungl. Maj:t skall kunna, allteftersom överenskommelse om gränstullsamarbete träffas med ett grannland och godkännes av riksdagen, sätta lagen helt eller delvis i tillämpning. Tillika föreslås, att riksdagen godkänner överenskommelsen med Norge. Lagen skall enligt förslaget tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1960.

Det ovannämnda *författningsförslaget* är av följande lydelse.

Förslag

till

lag om gränstullsamarbete med annan stat

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Konungen må, efter avtal med annan stat, förordna, att för samarbete i fråga om tullkontroll å och tullklarering av trafik mellan Sverige och den

andra staten (*gränstullsamarbete*) 2—13 §§ denna lag helt eller delvis skola äga tillämpning.

2 §.

För gränstullsamarbete må, enligt vad Konungen därom förordnar, upprättas särskild zon inom vilken samarbetet här i riket skall bedrivas (*kontrollzon*). Finnes kontrollzon böra upprättas längs rikets gräns mot den andra staten, skall den vara av samma bredd som motsvarande zon inom den andra staten, dock högst femton kilometer. Kontrollzon annorstädes inom riket må omfatta landsvägssträcka, järnvägssträcka med tillhörande stationsområde, flygplats, farled eller hamnområde.

3 §.

Inom kontrollzon här i riket tillämpas med avseende å tullkontroll och tullklarering för den andra statens räkning de i den staten gällande bestämmelserna om tull samt in- och utförsel jämte de bestämmelser i övrigt, vilkas efterlevnad dess tullväsen har att övervaka. Tvångsmedel, som enligt den andra statens lagstiftning tulltjänsteman äger anlita, må därvid användas inom kontrollzonen, dock endast vid undersökning i omedelbart samband med smugglingsbrott eller försök därtill, varigenom lag eller författning i den andra staten överträts.

4 §.

Tullpersonal från den andra staten må inom kontrollzon här i riket utöva tulltjänst, som omfattas av gränstullsamarbete, under iakttagande av den stats instruktioner och reglementen, för vilken tulltjänsten bedrivs.

5 §.

Inom kontrollzon i den andra staten tillämpas med avseende å tullkontroll och tullklarering för svenska statens räkning de i Sverige gällande bestämmelserna om tull samt in- och utförsel jämte de bestämmelser i övrigt, vilkas efterlevnad det svenska tullverket har att övervaka. Tvångsmedel, som enligt svensk lagstiftning tulltjänsteman äger anlita, må därvid användas inom kontrollzonen, dock endast vid undersökning i omedelbart samband med smugglingsbrott eller försök därtill, varigenom svensk lag eller författning överträts.

6 §.

Det åligger svensk tullpersonal att utöva tulltjänst, som omfattas av gränstullsamarbete, under iakttagande av den stats instruktioner och reglementen, för vilken tulltjänsten bedrivs.

7 §.

Åtgärd, som i anledning av gränstullsamarbete för svensk räkning vidtagits av myndighet eller personal tillhörande den andra statens tullväsen, skall anses som om den vidtagits av svensk tullmyndighet eller tullpersonal. Av tullmyndighet i den andra staten anbragt insegel anses därvid såsom svensk tullmyndighets insegel.

8 §.

Tulltjänsteman från den andra staten åtnjuter under utövning här i riket av tulltjänst, som omfattas av gränstullsamarbete, skydd enligt 10 kap. strafflagen men skall icke vara underkastad i 25 kap. samma lag meddelade bestämmelser om ämbetsbrott.

Har svensk tulltjänsteman genom gärning som avses i 25 kap. 1—5 §§ strafflagen åsidosatt sin tjänsteplikt, då han i anledning av gränstullsamarbete haft att utöva tulltjänst för den andra staten, skall så anses som om gärningen begåtts under utövning av svensk tulltjänst.

9 §.

Om svensk tulltjänsteman under utövning av tulltjänst för annan stat i anledning av gränstullsamarbete åstadkommer skada för vilken han är ansvarig enligt svenska skadeståndsregler, skall kronan ersätta skadan, kronan obetaget att av tjänstemannen söka åter vad sålunda utgivits.

10 §.

Egendom som i anledning av smuglingsbrott eller försök därtill tagits i beslag inom kontrollzon i den andra staten skall, därest gärningen inneburit sådant brott mot lag eller författning såväl i Sverige som i den andra staten, som kan föranleda förverkande av egendomen, överlämnas till tull- eller polismyndighet i sistnämnda stat om ej särskilda skäl annat föranleda. Har beslaget ägt rum inom kontrollzon här i riket, må egendomen överlämnas till myndighet i den andra staten om särskilda skäl därtill äro.

Har egendom med tillämpning av vad i första stycket sägs överlämnats till myndighet i den andra staten, skall vad i svensk lag eller författning må vara stadgat om skyldighet att ersätta värdet av sådan egendom icke äga tillämpning.

11 §.

Den som i samband med verkställt eller tillämnat gränsöverskridande gripits på svenskt område inom kontrollzon längs riksgränsen såsom skäligen misstänkt för brott mot bestämmelse, som avses i 3 §, eller försök till sådant brott må, om ej särskilda skäl däremot äro, omedelbart föras till tull- eller polismyndighet i den andra staten, därest

han är okänd och undandrager sig att uppgiva namn och hemvist eller anledning förekommer, att hans uppgift därom är osann;

han ej äger hemvist i Sverige eller i den andra staten och det skäligen kan befaras, att han genom att begiva sig till en tredje stat undandrager sig lagföring eller straff; eller

det i annat fall skäligen kan befaras, att han undandrager sig lagföring eller straff eller genom undanröjande av bevis eller på annat sätt försvårar sakens utredning.

Åtgärd, som avses i första stycket, må vidtagas mot den som ej äger hemvist och medborgarskap i den andra staten endast om den andra staten förbundit sig dels att icke utan medgivande av Konungen utlämna den misstänkte till tredje stat, dels ock att ej utan sådant medgivande låta den misstänkte åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före gripandet. Den andra staten må dock i sådan förbindelse förbehålla sig att låta åtala eller straffa för annat brott, där

fråga är om överträdelse av tullförfattningar; eller

den misstänkte själv inför domstol samtyckt därtill; eller

han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna den andra staten inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför han förts till den andra staten; eller

han återvänt till den andra staten, sedan han lämnat denna.

12 §.

Har någon med tillämpning av bestämmelser i den andra staten, motsvarande stadgandena i 11 §, förts till svensk myndighet må han, därest han

ej äger hemvist och medborgarskap i Sverige, icke utan vederbörligt medgivande av myndighet i den andra staten utlämnas till tredje stat, ej heller utan sådant medgivande åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före gripandet, med mindre

fråga är om överträdelse av tullförfattningar; eller
den misstänkte själv inför domstol samtyckt därtill; eller
han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna Sverige inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför han förts till Sverige; eller
han återvänt till Sverige, sedan han lämnat landet.

13 §.

Vad som enligt 3—5, 10 och 11 §§ gäller inom kontrollzon skall äga tillämpning jämväl utanför sådan zon, när i anledning av smuglingsbrott eller försök därtill den misstänkte förföljes utanför zonen i omedelbart samband med gärningen.

14 §.

Konungen meddelar de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1960.

I fråga om lydelsen av den propositionen bifogade överenskommelsen mellan Sverige och Norge angående gränstullsamarbete tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen (s. 5—9).

Rörande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda protokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Inledning, s. 10—13.

Generaltullstyrelsens förslag, s. 13—26.

Remissyttrandena, s. 26—30.

Departementschefen, s. 30—36 och 56.

Detaljmotivering till lagförslaget, s. 36—42.

Lagrådets utlåtande, s. 50—55.

Utskottet

Vid Nordiska rådets session i Köpenhamn år 1956 antogs en rekommendation till Sveriges och Norges regeringar att undersöka möjligheterna att utöva tull- och passkontroll vid gemensamma tullstationer och/eller med gemensam personal. Med anledning därav inleddes år 1957 inom ramen för gällande bestämmelser samarbete mellan svenska och norska tullmyndigheter. Denna försöksverksamhet har sedermera successivt utvidgats. De goda erfarenheter, som vunnits av det svensk-norska tullsamarbetet, har resulterat

i en överenskommelse den 28 oktober 1959 mellan Sverige och Norge angående gränstullsamarbete, avsedd att träda i kraft den 1 januari 1960.

I den förevarande propositionen hemställas att riksdagen godkänner överenskommelsen. Med hänsyn till att ett slutligt genomförande av gränstullsamarbetet erfordrar särskild lagstiftning framlägges vidare i propositionen förslag till lag om gränstullsamarbete med annan stat. Lagen innehåller de bestämmelser som erfordras för att tulltjänst i viss utsträckning skall kunna fullgöras av det ena landets tullpersonal på det andra landets område. Enär framdeles sådant samarbete kan komma att inledas även med annan stat än Norge, har lagen givits formen av en allmän fullmaktslag. Enligt denna skall Kungl. Maj:t — allteftersom överenskommelse om gränstullsamarbete träffas med annan stat och överenskommelsen godkännes av riksdagen — äga sätta lagens bestämmelser helt eller delvis i tillämpning i förhållande till denna stat. Lagen har i stort sett utformats i anslutning till överenskommelsen med Norge, då de frågor, till vilka ställning tagits vid denna överenskommelse, bedömts uppkomma även när samarbete skall genomföras med annat land.

Enligt överenskommelsen och fullmaktslagen skall gränstullsamarbetet omfatta gränsbevakningspersonalens tullstationstjänst och allmänna uppsikt samt kontrollen och klareringen av järnvägstrafik. Inom vardera landet skall upprättas kontrollzoner, inom vilka såväl svenska som norska tulltjänstemän skall äga tillämpa båda ländernas tullbestämmelser, in- och utförelsebestämmelser samt andra bestämmelser rörande trafiken, vilkas efterlevnad tullväsendet har att övervaka. Gränsövervakningskungörelsen den 20 oktober 1944 (nr 728) skall emellertid icke tillämpas såvitt angår det svensk-norska samarbetet. Bestämmelserna medför för de resande att endast ett uppehåll för tullkontroll behöver göras i samband med passerandet av riksgränsen. Vad angår den illegala trafiken innefattar överenskommelsen en utvidgning av möjligheterna till ingripande i förhållande till vad som nu gäller. Sålunda kommer den, som lyckats genomföra smuggling ur ettdera landet, att med tillämpning av det landets bestämmelser kunna underkastas kontroll även efter det riksgränsen passerats. Vidare kan en av tullpersonal förföljd smugglare inte såsom för närvarande göra sig fri förföljarna enbart genom att passera riksgränsen. Såväl överenskommelsen som fullmaktslagen innehåller dessutom bestämmelser om tullpersonalens befogenheter, ämbetskydd samt lydnads- och ansvarsförhållanden.

Tidigare har för vårt lands vidkommande samarbete av här ifrågakvarande slag endast förekommit i ringa utsträckning, nämligen med finska och danska tullmyndigheter beträffande smuggling. Det bör särskilt framhållas att det planerade svensk-norska gränstullsamarbetet är mera omfattande än motsvarande samarbete mellan vissa andra europeiska länder. Detta har bl. a. möjliggjorts genom att under efterkrigstiden de båda ländernas tullagstiftning successivt utformats mot allt större inbördes likformighet. Såvitt utskottet kunnat finna medför överenskommelsen betydande förenklingar i fråga om tullkontroll och tullklarering samtidigt som möjligheterna att

ingripa mot smuggling förbättrats. Slutligen möjliggöres genom överenskommelsen besparingar beträffande såväl personal som lokaler. Utskottet tillstyrker således att riksdagen för sin del godkänner överenskommelsen mellan Sverige och Norge angående gränstullsarbete.

Det föreliggande lagförslaget har utformats med beaktande av de ändringar av företrädesvis redaktionell natur, som föreslagits av lagrådet. Vid sin granskning av fullmaktslagen har utskottet icke funnit anledning till erinringar utan tillstyrker bifall till propositionen även i denna del.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevärande proposition nr 180,

1) antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om gränstullsarbete med annan stat; samt

2) för sin del godkänna överenskommelsen den 28 oktober 1959 mellan Sverige och Norge angående gränstullsarbete.

Stockholm den 3 december 1959

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Hagberg, Eriksson, Snygg, Spetz, Gustaf Elofsson, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Oscar Carlsson, Bengtson och Wörnberg; samt

från andra kammaren: herrar Ericsson i Kinna, Sundström*, Brandt i Aspabruk, Nilsson i Svalöv*, Allard, Magnusson i Borås, Gustafson i Göteborg*, Wiklund*, Larsson i Luttra och Rydén*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.